

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

Self-Efficacy Level of Turkish Lessons of Middle School 8th Grade Students*

Gürbüz OCAK¹

Afyon Kocatepe University, Social Sciences Institute, Department of Educational Sciences
<https://orcid.org/0000-0001-8568-0364>

Soner KARATAŞ²

Ministry of National Education
<https://orcid.org/0000-0003-4085-9074>

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the self-efficacy levels of Turkish lesson of eighth grade students. The study group consists of 380 students, selected according to convenience sampling method from three different middle schools. The study group includes 197 female students and 183 male students from Afyonkarahisar in academic year of 2016-2017. The study was conducted by survey method which is one of the quantitative research methods. In this study, Turkish lesson self-efficacy perception scale developed by Durukan and Maden (2012) was used. In the analysis of the data, t-test was used for gender and educational support out of school variables, one way analysis of variance was used for school type, maternal education and parental education variables. Significance level was taken as .05 for data analysis. The findings of the study showed that the eighth grade students' Turkish self-efficacy levels differed meaningfully in terms of gender, school type, parental education status and educational support out of school variables. In this study, the Cronbach α coefficient was 0.92. In addition, eighth grade students' Turkish self-efficacy levels were found as high.

Key Words: Turkish lesson, self-efficacy, eighth grade

ARTICLE INFO

Received: 20.05.2018

Published online:

20.06.2019

1 Corresponding author:

Prof. Dr.

gocak@aku.edu.tr

2

sonerkaratas85@gmail.com

* This article was presented as an oral paper at the 26th International Congress of Educational Sciences held on April 20-23, 2017.

Ortaokul Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öz Yeterlik Düzeyi*

Gürbüz OCAK¹

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
<https://orcid.org/0000-0001-8568-0364>

Soner KARATAŞ²

Milli Eğitim Bakanlığı
<https://orcid.org/0000-0003-4085-9074>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi öz yeterlik düzeylerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2016-2017 eğitim öğretim yılında uygun örnekleme yöntemi ile Afyonkarahisar ilinden seçilen üç çeşit ortaokuldan, 197 kız öğrenci ve 183 erkek öğrenci olmak üzere toplam 380 kişiden oluşmaktadır. Araştırma, nicel araştırma yöntemi olan tarama modeli çeşitlerinden genel tarama ile yapılmıştır. Araştırmada ölçek olarak Durukan ve Maden (2012) tarafından hazırlanmış Türkçe dersi öz yeterlik algısı ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, okul türü değişkeni, anne eğitim durumu değişkeni ve baba eğitim durumu değişkeni açısından tek yönlü varyans analizi ve cinsiyet, okul dışı destek değişkeni açısından t-testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi tüm testler için .05 alınmıştır. Araştırma bulguları sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe öz yeterlik düzeyleri, cinsiyet, okul türü, anne baba eğitim durumu ve ders öğretmeni dışında yardım alıp almama açısından anlamlı farklılık göstermiştir. Araştırmada, ölçeğin güvenilirliğiyle ilgili olarak hesaplanan Cronbach α katsayısı 0.92 hesaplanmıştır. Ayrıca sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe öz yeterlik düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir

Anahtar Kelimeler: Türkçe dersi, öz yeterlik, sekizinci sınıf

---

MAKALE BİLGİSİ

Alınma

Tarihi:20.05.2018

Çevrimiçi yayınlanma

tarihi: 20.06.2019

---

1 Sorumlu yazar:

Prof. Dr.

gocak@aku.edu.tr

2

sonerkaratas85@gmail.com

* Bu makale, 20-23 Nisan 2017 tarihinde düzenlenen 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Türkçe dersi eğitimin ve diğer derslerin temelini oluşturmakla birlikte, tek boyutlu bir bilgi ve beceri alanı olmayıp birbiriyle doğrudan ve dolaylı ilişkiler ağı içerisinde bulunan dinleme, konuşma, okuma ve yazma etkinliklerini içeren öğretimdir (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2004).

“Türkçe öğretiminin temel amacı, hedef kitleye anlama ve anlatma becerileri kazandırmaktır” (Önkaş, 2008: 811). Anlama, okuma ve dinleme/izleme; anlatma da konuşma ve yazma becerilerinden oluşmaktadır. Bu becerilerin her biri, birbiriyle ilişki içerisindedir. “Bireyin, ana diliyle doğru, açık ve etkili bir iletişim gerçekleştirmesi bu dört becerinin bütünsellik içinde gelişmesine bağlıdır. Çünkü dilsel becerilerden birinin gelişimi öteki becerilerin gelişimine de katkı sağlar” (Sever, 1998: 54).

İnsan, toplum içinde diğer insanlarla iyi iletişim kurabildiği ölçüde başarılı ve mutlu olabilir. İyi iletişim kurabilmenin özünde ise dinleme, konuşma, okuma becerisi yer alır. İlköğretim Türkçe dersinin temel işlevlerinden biri de insanda bu becerileri geliştirerek insanın toplum içinde iyi iletişim kurabilir seviyeye gelmesini sağlamaktır. Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik öz yeterlik düzeylerinin yüksek olması, başta Türkçe dersi olmak üzere, diğer derslerde başarılı olmalarını sağlayan önemli bir etmendir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki öz yeterlik düzeyi yüksek olan öğrencilerin ders başarıları daha yüksektir (Bandura, 1997; Erkin and Ader, 2004; Tschannen-Moran ve Johnson, 2011; Baş ve Şahin, 2012; Yıldız, 2013). Öz yeterlik düzeyi düşük bir öğrencinin başarı düzeyinin yüksek olması beklenilmeyeceği gibi, öz yeterlik düzeyi yüksek olan öğrencinin de başarısının düşük olması beklenmemelidir (Ekici, 2005: 85). Bandura’ya (1997:4) göre öz yeterlik “İnsanın neyi yapıp neyi yapamayacağına dair inancıdır”. Bu açıdan ele alındığında Türkçe dersi öz yeterliği dersle ilgili öğrencilerin neyi yapıp neyi yapamayacaklarına dair inançlarıdır. Snyder ve Lopez’e (2002: 278) göre öz yeterlik bireyin kendi kapasitesi ya da performansına dair inançları ile ilgili değil, bir problemi çözmeye, bir durumla mücadele etme konusundaki kendine olan inancıdır. Bu inanç sebebi ile birey yaptığı bir işte başarılı olamazsa, bireyde aynı işi tekrar yapmak için onu harekete geçirecek bir motivasyon kaynağı kalmamaktadır. Bir alana ait öz yeterlik düzeyi yüksek olan bireyler, o alanla ilgili yaptıkları işlerde başlangıçta başarılı olmasalar bile o işi başarma konusunda ısrar etmeye devam ederler (Kaptan ve Korkmaz, 2001). Öz yeterlik yetenekli olmaya bağlı değil bireyin kendi kaynaklarına güvenmesine karşılık gelmektedir. Karşılaşılan durumlarla başa çıkmada yeterli becerilere sahip olan kişi yeterli iken öz yeterliliği düşük olan kişiler söz konusu becerileri harekete geçirememekte ve yeterli olamamaktadır. Bu durumda öz yeterlik düzeyinin bireyin mevcut becerilerini harekete geçirmede oldukça önemli bir faktör olduğu söylenebilir (Yıldırım ve İlhan, 2010).

Türkiye’de farklı derslere yönelik öz yeterlik düzeyini belirlemeye yönelik araştırmaların yapıldığı, Türkçe dersine yönelik ölçek geliştirme çalışmalarının dışında, okuma, anlama ve yazmaya yönelik araştırmaların yapıldığı, ancak Türkçe derslerini bütün olarak ele alan bir çalışmanın yapılmadığı gözlenmiştir. Araştırmanın bu yönüyle ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe öz yeterlik düzeylerini belirlemektir. Belirlenen Türkçe öz yeterlik düzeylerinde okulu, cinsiyeti, baba ve anne eğitimleri ve ders öğretmeni dışında yardım alıp almadıkları açısından anlamlı bir farkın olup olmadığını araştırmaktır.

Bireylerin kendilerini ifade etmelerinde olduğu gibi öğrencilerin de tüm derslerde başarıya ulaşmalarının temelinde ana dili gelişimi vardır. Ana dili gelişiminin sağlanabilmesi için ilköğretim birinci sınıftan eğitimin son kademesine kadar ana dili eğitimi verilmekte, fakat

yine de birtakım sorunlar devam etmektedir. Öğretim sürecinde bilişsel özelliklerle birlikte duyuşsal özellikler de etkilidir. Bu açıdan ele alındığında öz yeterlik düzeylerinin belirlenmesinin, ilgili sorunların çözülmesinde faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple de ana dili becerilerinin gelişimi için bu derse yönelik öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi gerekli görülmüştür. Öğrencilerin derse yönelik öz yeterlik düzeylerinin belirlenmesi, yaşanan sorunların öğrenci bakış açısıyla incelenmesine olanak sağlayacak ve geliştirilen çözüm önerileri ile ana dili gelişimine katkıda bulunulacaktır (Durukan ve Maden, 2012: 164). Eğitim alanında öz yeterlik düzeyinin belirlenmesine yönelik yapılan araştırmalar gerek öğretmenlere gerekse öğrencilere önemli veriler sağlayabilir, ulaşılan bu verilerle uygulama açısından önemli kolaylıklar sağlanarak, eğitim programlarında yeni düzenlemeler ve eğitim kalitesinin yükseltilmesine yönelik pratik bilgilere varılabilir (Sapancı, 2010: 57). Türkçe akademik başarısı için ön şart sayılabilecek olan Türkçe öz yeterlik düzeylerini ölçmek ve Türkçe öz yeterlik düzeyleri ile cinsiyet, okul türü, anne baba eğitim durumu ve ders öğretmeni dışında yardım alma durumuna göre değişimi belirlenmek istenmiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi Türkçe başarısı için ön koşullardan sayılabilecek bir madde Türkçe öz yeterlik inancıdır. Bu yüzden araştırma problemi şöyle oluşturulmuştur. Sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe öz yeterlik düzeylerinin dağılımı ve öz yeterlik düzeylerine bazı değişkenlerin etkisi nasıldır? Bu doğrultuda araştırmada aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır:

- 1) Öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeylerinin dağılımı nasıldır?
- 2) Cinsiyet açısından, öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3) Öğrenim gördükleri okul türü açısından, öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4) Baba/Anne eğitim durumu açısından, öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5) Ders öğretmeni dışında alınan yardım açısından, öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Model

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemi olan tarama modeli çeşitlerinden, örneklem sayısının çok fazla elemandan oluşması sebebiyle, zaman ve güç kaybını azaltmak için genel tarama ile yapılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2016: 109). Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2016: 111).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Afyonkarahisar ili sınırları içerisinde olan, sekizinci sınıf öğrencilerini kapsayan çalışma evreninden, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen üç farklı tür ortaokul sekizinci sınıf öğrencileridir. Uygun örnekleme yöntemi, zaman, para ve işgücü kaybını önlemeyi temel amaç edinen bir yöntemdir (Büyüköztürk, 2016: 92). Örneklemede merkez ortaokulları, kenar mahalle/ilçe ortaokulları ve özel ortaokullar kullanılmıştır. Merkezde yer alan ortaokullardan 218, kenar

mahalle/ilçe 'de yer alan ortaokullardan 124, özel okullardan 38 ortaokul sekizinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 380 kişi bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması sürecinde, Durukan ve Maden (2012) tarafından hazırlanmış, 5 alt boyuttan oluşan Türkçe dersi öz yeterlik algısı ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte alınabilecek en yüksek puan 195, en düşük puan 39'dur. Alınan yüksek puanlar yüksek öz yeterliği gösterecek şekilde düzenlenmiştir. Durukan ve Maden (2012) geliştirdikleri 39 maddelik Türkçe dersine ilişkin öz yeterlik algısı ölçeğinin güvenilirliğiyle ilgili olarak hesaplanan Cronbach α katsayısını 0.89 olarak hesaplamışlardır. Yapılan bu araştırmada da ölçeğin güvenilirliğiyle ilgili olarak hesaplanan Cronbach α katsayısı 0.921 hesaplanmıştır ve Durukan ve Maden (2012) tarafından hesaplanan Cronbach α katsayısı ile benzerlik göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler araştırmacı tarafından 2017-2018 eğitim öğretim yılında toplanmıştır. Verilerin analizi sürecinde, her bir madde için frekans ve aritmetik ortalama puanları hesaplanmıştır. Öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin öz yeterlik düzeylerinin, okul türü bakımından ve baba/anne eğitim durumu bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, cinsiyet bakımından ve ders öğretmeni dışında yardım bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t-testinden yararlanılmıştır. Çalışmada yapılan analizlerde 0.05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır.

Bulgular

Türkçe öz yeterlik ölçeğinde, ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma alt boyutunda bulunan maddelerin toplamına ilişkin frekans, aritmetik ortalama değerleri ve katılma düzeyleri tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Ölçeği Ders Sürecine Yönelik Ön Yargılara Kapılma Alt Boyutunda Bulunan Maddelerine İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama Değerleri ve Katılma Düzeyleri

Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	K.D
T15. Türkçe dersinde derse katılmada sıra bana gelince heyecanlanıyorum.	f	85	61	27	99	108	3.22	B
	%	22.4	16.1	7.1	26.1	28.4		
T17. Türkçe dersinde dersin dışında başka şeylerle ilgilenirim.	f	21	30	20	115	194	4.13	Ç
	%	5.5	7.9	5.3	30.3	51.1		
T18. Hazırlıksız konuşma esnasında paniğe kapılıyorum.	f	55	64	30	132	99	3.41	Ç
	%	14.5	16.8	7.9	34.7	26.1		
T20. Arkadaşlarımın benden daha iyi-başarılı olduklarını düşünüyorum.	f	53	60	56	151	60	3.27	B
	%	13.9	15.8	14.7	39.7	15.8		
T21. Eğer seçim hakkım olsaydı, Türkçe dersini almak istemezdim.	f	58	37	57	48	180	3.67	Ç
	%	15.3	9.7	15.0	12.6	47.4		
T22. Türkçe dersinde sorulan sorulara gönüllü olarak cevap vermiyorum.	f	41	47	29	101	162	3.77	Ç
	%	10.8	12.4	7.6	26.6	42.6		
T23. Öğretmenimin hatalarımı düzeltmesi beni endişelendiriyor.	f	32	38	31	81	198	3.98	Ç
	%	8.4	10.0	8.2	21.3	52.1		
T25. Türkçe dersinde derse katıldığımda kendime güvenmiyorum.	f	84	43	42	72	139	3.36	B
	%	22.1	11.3	11.1	18.9	36.6		
T26. Zor olan Türkçe konularını anlayabileceğimden çok emin değilim.	f	31	50	50	120	129	3.70	Ç
	%	8.2	13.2	13.2	31.6	33.9		
T27. Türkçe dersinde sınıfa ayak uyduramıyorum.	f	29	32	33	80	206	4.05	Ç
	%	7.6	8.4	8.7	21.1	54.2		
T29. Öğretmenimin söylediklerini ve anlattıklarını anlamadığımda heyecanlanıyorum.	f	42	62	52	77	147	3.59	Ç
	%	11.1	16.3	13.7	20.3	38.7		
T30. Ne kadar çabalarsam çabalayayım, Türkçe dersi konularını öğrenemiyorum.	f	28	30	33	68	221	4.11	Ç
	%	7.4	7.9	8.7	17.9	58.2		
T31. Derse hazırlıklı gelsem de heyecanımı yenemiyorum.	f	41	45	32	63	199	3.87	Ç
	%	10.8	11.8	8.4	16.6	52.4		
T32. Türkçe dersi ile ilgili etkinlikler çok zor olduğunda, bunları yapmaktan vazgeçerim veya sadece kolay kısımlarını yaparım.	f	45	44	41	92	158	3.72	Ç
	%	11.8	11.6	10.8	24.2	41.6		
T36. Türkçe dersinden yüksek not alacağıma inanıyorum.	f	21	34	45	122	158	3.95	Ç
	%	5.5	8.9	11.8	32.1	41.6		

K.D.: Katılma Düzeyi, Ç.: Çoğunlukla, B.: Bazen

Tablo 1’de görüldüğü üzere, sekizinci sınıf öğrencilerinin ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma boyutuna ilişkin öz yeterlik düzeylerini belirleyen 15 önermeden 3’üne bazen yanıtını verdikleri, kalan diğer 12 önermeye ise çoğunlukla yanıtını verdikleri görülmektedir.

Türkçe öz yeterlik ölçeğinde, performans gösterme ve yardım etme alt boyutunda bulunan maddelerin toplamına ilişkin frekans, aritmetik ortalama değerleri ve katılma düzeyleri tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Ölçeği Performans Gösterme ve Yardım Etme Alt Boyutunda Bulunan Maddelerine İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama Değerleri ve Katılma Düzeyleri

Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	K.D
T7. Türkçe dersinde proje, performans ödevlerini yaparken kendimden emin oluyorum.	f	38	39	38	80	185	3.88	Ç
	%	10.0	10.3	10.0	21.1	48.7		
T8. Türkçe dersinde proje ve ödevlerimi tek başıma yapamam.	f	22	40	32	85	201	4.06	Ç
	%	5.8	10.5	8.4	22.4	52.9		
T12. Türkçe dersinde, konularını anlamakta güçlük çeken arkadaşlarıma yardım edebilirim.	f	36	90	36	101	117	3.45	Ç
	%	9.5	23.7	9.5	26.6	30.8		

K.D.: Katılma Düzeyi, Ç.: Çoğunlukla

Tablo 2’de görüldüğü üzere, sekizinci sınıf öğrencilerinin performans gösterme ve yardım etme boyutuna ilişkin öz yeterlik düzeylerini belirleyen 3 önermeden 3’üne de çoğunlukla yanıtını verdikleri görülmektedir.

Türkçe öz yeterlik ölçeğinde, konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme alt boyutunda bulunan maddelerin toplamına ilişkin frekans, aritmetik ortalama değerleri ve katılma düzeyleri tablo 3’ te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Ölçeği Konuları Anlayamamaktan Korkma ve Endişelenme Alt Boyutunda Bulunan Maddelerine İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama Değerleri ve Katılma Düzeyleri

Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	K.D
T1. Türkçe dersinde uzun cümleler ve paragrafların biçim ve anlam özellikleri beni endişelendirir.	f	36	63	24	156	101	3.58	Ç
	%	9.5	16.6	6.3	41.1	26.6		
T2. Türkçe dersinde konuşurken kendimden emin olamıyorum.	f	29	52	22	117	160	3.86	Ç
	%	7.6	13.7	5.8	30.8	42.1		
T3. Türkçe dersinde sözcük, cümle ve paragraf düzeyindeki soruları çözerken zorlanırım.	f	19	32	24	166	139	3.98	Ç
	%	5.0	8.4	6.3	43.7	36.6		
T4 Türkçe dersinde anlatılanları dinlerken tam olarak anlatılanları anlayamıyorum.	f	22	27	28	132	171	4.06	Ç
	%	5.8	7.1	7.4	34.7	45.0		
T5. Türkçe dersi sınavları beni endişelendirir.	f	40	50	19	119	152	3.77	Ç
	%	10.5	13.2	5.0	31.3	40.0		
T9. Türkçe dersinde kendimi yazılı ve sözlü olarak tam olarak ifade ettiğime inanmıyorum.	f	52	47	54	93	134	3.55	Ç
	%	13.7	12.4	14.2	24.5	35.3		
T10. Ne kadar çaba harcasam da Türkçe dersinin konularını öğrenemem.	f	14	20	27	68	251	4.37	H
	%	3.7	5.3	7.1	17.9	66.1		
T11. Türkçe dersinde hata yapmaktan korkuyorum.	f	60	40	34	129	117	3.53	Ç
	%	15.8	10.5	8.9	33.9	30.8		

K.D.: Katılma Düzeyi, H.: Her zaman, Ç.: Çoğunlukla

Tablo 3’te görüldüğü üzere, sekizinci sınıf öğrencilerinin konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin öz yeterlik düzeylerini belirleyen 8 önermeden 1’ine her zaman yanıtını verdikleri, kalan diğer 7 önermeye ise çoğunlukla yanıtını verdikleri görülmektedir.

Türkçe öz yeterlik ölçeğinde, çalışmayı, araştırmayı sevme alt boyutunda bulunan maddelerin toplamına ilişkin frekans, aritmetik ortalama değerleri ve katılma düzeyleri tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Ölçeği Çalışmayı, Araştırmayı Sevme Alt Boyutunda Bulunan Maddelerine İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama Değerleri ve Katılma Düzeyleri

Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	K.D
T6. Türkçe dersinde araştırma ödevi almak ve proje üretmek isterim.	f	61	57	51	80	131	3.42	Ç
	%	16.1	15.0	13.4	21.1	34.5		
T14. Türkçe dersinde öğretmenin sorduğu soruları cevaplayamamaktan korkarım.	f	48	52	40	86	154	3.64	Ç
	%	12.6	13.7	10.5	22.6	40.5		
T24. Türkçe dersinde konular ister zor ister kolay olsun, bu konuları anlayabileceğimden eminim.	f	31	55	53	76	165	3.76	Ç
	%	8.2	14.5	13.9	20.0	43.4		
T28. Türkçe dersinin sınavlarında başarılı olacağımdan eminim.	f	33	44	55	105	143	3.73	Ç
	%	8.7	11.6	14.5	27.6	37.6		
T33. Türkçe derslerinde kullanılan farklı yöntem ve teknikler ilgimi çekiyor.	f	39	64	40	88	149	3.64	Ç
	%	10.3	16.8	10.5	23.2	39.2		
T34. Türkçe derslerinde verilen görevleri tamamlayabilirim.	f	18	36	40	81	205	4.10	Ç
	%	4.7	9.5	10.5	21.3	53.9		

K.D.: Katılma Düzeyi, Ç.: Çoğunlukla

Tablo 4’te görüldüğü üzere, sekizinci sınıf öğrencilerinin çalışmayı, araştırmayı sevme boyutuna ilişkin öz yeterlik düzeylerini belirleyen 6 önermeden tamamına çoğunlukla yanıtını verdikleri görülmektedir.

Türkçe öz yeterlik ölçeğinde, kendine güvenme alt boyutunda bulunan maddelerin toplamına ilişkin frekans, aritmetik ortalama değerleri ve katılma düzeyleri tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Ölçeği Kendine Güvenme Alt Boyutunda Bulunan Maddelerine İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama Değerleri ve Katılma Düzeyleri

Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	K.D
T13. Türkçe dersindeki kavramları rahatlıkla anlayabilirim.	f	22	57	40	116	145	3.80	Ç
	%	5.8	15.0	10.5	30.5	38.2		
T16. Türkçe dersinin çalışmalarında sonuca ulaşamamaktan her zaman korkarım.	f	42	50	31	79	178	3.79	Ç
	%	11.1	13.2	8.2	20.8	46.8		
T19. Türkçe dersinde başarılı olmak için gerekli becerilere sahibim.	f	24	36	58	102	160	3.88	Ç
	%	6.3	9.5	15.3	26.8	42.1		
T35. Türkçe dersindeki ödevleri ve sınavları mükemmel yapabileceğim konusunda kendime güveniyorum.	f	22	52	56	97	153	3.80	Ç
	%	5.8	13.7	14.7	25.5	40.3		
T37. Türkçe dersinde anlatılan temel kavramları anlayabileceğim konusunda kendime güveniyorum.	f	14	36	53	91	186	4.05	Ç
	%	3.7	9.5	13.9	23.9	48.9		
T38. Türkçe dersinde öğretmenin anlatacağı en zor konuyu bile anlayacağıma inanıyorum.	f	33	44	55	105	143	3.73	Ç
	%	8.7	11.6	14.5	27.6	37.6		
T39. Türkçe dersinde öğretilen tüm becerileri ustalıkla kullanabileceğimden eminim.	f	38	46	55	93	148	3.70	Ç
	%	10.0	12.1	14.5	24.5	38.9		

K.D.: Katılma Düzeyi, Ç.: Çoğunlukla

Tablo 5’te görüldüğü üzere, sekizinci sınıf öğrencilerinin kendine güvenme boyutuna ilişkin öz yeterlik düzeylerini belirleyen 7 önermeden tamamına çoğunlukla yanıtını verdikleri görülmektedir.

Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılığı

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin ve alt boyutlarının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t-testi yapılmış ve bulgular tablo 6’ da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin ve Alt Boyutlarının Cinsiyete Göre Farklılığına İlişkin T-Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	N	S.D.	S.E.	$\bar{X}$	t	p
(1)Ders Sürecine Yönelik Ön Yargılara Kapılma	Kız	197	11.28	.80	57.41	2.64	.05
	Erkek	183	12.49	.92	54.19		
(2)Performans Gösterme ve Yardım Etme	Kız	197	2.53	.18	11.74	2.72	.76
	Erkek	183	2.64	.19	11.02		
(3)Konuları Anlayamamaktan Korkma ve Endişelenme	Kız	197	6.42	.45	31.77	3.01	.00
	Erkek	183	7.71	.57	29.59		
(4)Çalışmayı, Araştırmayı Sevme	Kız	197	4.59	.32	22.62	1.30	.47
	Erkek	183	4.83	.35	21.99		
(5)Kendine Güvenme	Kız	197	6.06	.43	27.05	1.09	.50
	Erkek	183	6.20	.45	26.36		
Toplam	Kız	197	24.79	1.76	150.61	2.82	.04
	Erkek	183	26.74	1.97	143.15		

Tablo 6 incelendiğinde; Türkçe dersi genel öz yeterlilik düzeyleri ve konuları anlayamamaktan çekinme boyutu açısından cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Bu boyutlara ilişkin kız öğrencilerin Türkçe öz yeterlilik düzeyleri erkeklerden daha yüksektir. Öğrencilerin Türkçe dersi öz yeterlilik düzeyleri, ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma, performans gösterme ve yardım etme, çalışmayı araştırmayı sevme, kendine güvenme boyutları açısından cinsiyetlerine göre farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okul Türüne Göre Farklılığı

Öğrencilerin, genel Türkçe öz yeterlilik düzeylerinin, okula göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Genel Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okula göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okullar	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)Merkez	218	151.36	25.74	1.74	15.70	.00	1>2
(2)Kenar Mahalle/İlçe	124	136.82	24.39	2.19			3>2
(3)Özel	38	155.39	22.77	3.69			
Toplam	380	147.02	25.98	1.33			

Merkez Okulları: 1, Kenar Mahalle/İlçe Okulları: 2, Özel Okullar: 3

Öğrencilerin genel Türkçe öz yeterlilik düzeyleri okula göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Kenar mahalle ilçe okullarının genel Türkçe öz yeterlilik düzeyleri özel okullardan ve merkez okullardan düşüktür (Tablo 7).

Öğrencilerin, ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma alt boyutunun, Türkçe öz yeterlilik düzeylerinin okula göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin, Ders Sürecine Yönelik Ön Yargılara Kapılma Alt Boyutunun, Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okula göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okullar	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)Merkez	218	57.67	11.63	.78	12.2	.00	1>2
(2)Kenar Mahalle/İlçe	124	51.66	12.18	1.09	1		3>2
(3)Özel	38	59.15	9.61	1.56			
Toplam	380	55.86	11.97	.61			

Merkez Okulları: 1, Kenar Mahalle/İlçe Okulları: 2, Özel Okullar: 3

Öğrencilerin ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri okula göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Kenar mahalle ilçe okullarının ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri özel okullardan ve merkez okullardan düşüktür (Tablo 8).

Öğrencilerin, performans gösterme ve yardım etme alt boyutunun, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin okula göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin, Performans Gösterme ve Yardım Etme Alt Boyutunun, Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okula göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okullar	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)Merkez	218	11.65	2.61	.17	9.23	.00	1>2
(2)Kenar Mahalle/İlçe	124	10.64	2.53	.22			3>2
(3)Özel	38	12.38	2.23	.36			
Toplam	380	11.39	2.61	.13			

Merkez Okulları: 1, Kenar Mahalle/İlçe Okulları: 2, Özel Okullar: 3

Öğrencilerin performans gösterme ve yardım etme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri okula göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Kenar mahalle ilçe okullarının performans gösterme ve yardım etme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri özel okullardan ve merkez okullardan düşüktür (Tablo 9).

Öğrencilerin, konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme alt boyutunun, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin okula göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin, Konuları Anlayamamaktan Korkma ve Endişelenme Alt Boyutunun, Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okula göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okullar	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)Merkez	218	31.78	6.71	.45	13.62	.00	1>2
(2)Kenar Mahalle/İlçe	124	28.12	7.36	.66			3>2
(3)Özel	38	33.13	6.59	1.07			
Toplam	380	30.72	7.14	.36			

Merkez Okulları: 1, Kenar Mahalle/İlçe Okulları: 2, Özel Okullar: 3

Öğrencilerin konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri okula göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Kenar mahalle ilçe okullarının konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri özel okullardan ve merkez okullardan düşüktür (Tablo 10).

Öğrencilerin, çalışmayı, araştırmayı sevme alt boyutunun, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin okula göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin, Çalışmayı, Araştırmayı Sevme Alt Boyutunun, Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okula göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okullar	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	P
(1)Merkez	218	22.65	4.71	.31	1.55	0.21
(2)Kenar Mahalle/İlçe	124	21.71	4.70	.42		
(3)Özel	38	22.39	4.72	.76		
Toplam	380	22.32	4.71	.24		

Merkez Okulları: 1, Kenar Mahalle/İlçe Okulları: 2, Özel Okullar: 3

Tablo 11’de görüldüğü üzere öğrencilerin çalışmayı, araştırmayı sevme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri okula göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Öğrencilerin, kendine güvenme alt boyutunun, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin okula göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin, Kendine Güvenme Alt Boyutunun, Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okula göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okullar	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)Merkez	218	27.60	5.91	.40	11.07	.00	1>2
(2)Kenar Mahalle/İlçe	124	24.66	6.18	.55			3>2
(3)Özel	38	28.34	5.59	.90			
Toplam	380	26.71	6.13	.31			

Merkez Okulları: 1, Kenar Mahalle/İlçe Okulları: 2, Özel Okullar: 3

Öğrencilerin kendine güvenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri okula göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Kenar mahalle ilçe okullarının kendine güvenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri özel okullardan ve merkez okullardan düşüktür (Tablo 12).

Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılığı

Öğrencilerin, genel Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Genel Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	91	138.79	24.39	2.55	11,9	.00	3>1
(2)Ortaokul	64	137.71	26.63	3.32			3>2
(3)Lise	103	156.03	23.00	2.26			4>1
(4)Üniversite	122	156.03	25.95	2.34			4>2
Toplam	380	147.02	25.98	1.33			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin genel Türkçe öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Babası üniversite mezunu ve lise mezunu olanların genel Türkçe öz yeterlik düzeyleri babası ortaokul ve ilkokul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 13).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma alt boyutunun, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Ders Sürecine Yönelik Ön Yargılara Kapılma Alt Boyutunun, Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	91	52.95	11.34	1.18	10.74	.00	4>1
(2)Ortaokul	64	51.45	13.71	1.71			4>2
(3)Lise	103	56.05	10.92	1.07			
(4)Üniversite	122	60.18	10.93	.99			
Toplam	380	55.86	11.97	.61			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Babası üniversite mezunu olanların ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri babası ortaokul ve ilkokul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 14).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, performans gösterme ve yardım etme alt boyutunun, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Performans Gösterme ve Yardım Etme Alt Boyutunun, Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.

Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	91	10.85	2.38	.24	5.59	.00	4>1
(2)Ortaokul	64	10.65	2.95	.36			4>2
(3)Lise	103	11.63	2.50	.24			
(4)Üniversite	122	11.99	2.52	.22			
Toplam	380	11.39	2.61	.13			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin performans gösterme ve yardım etme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Babası üniversite mezunu olanların performans gösterme ve yardım etme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri babası ortaokul mezunu ve ilkokul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 15).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme alt boyutunun, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Konuları Anlayamamaktan Korkma ve Endişelenme Alt Boyutunun, Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	91	28.92	6.97	.73	11.42	.00	4>1
(2)Ortaokul	64	27.73	8.55	1.06			4>2
(3)Lise	103	31.30	6.25	.61			3>2
(4)Üniversite	122	33.14	6.27	.56			
Toplam	380	30.72	7.14	.36			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Babası üniversite mezunu olanların konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri babası ortaokul ve ilkokul mezunu olanlardan yüksektir; ayrıca babası lise mezunu olanların da konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri babası ortaokul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 16).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, çalışmayı, araştırmayı Sevme alt boyutunun, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Çalışmayı, Araştırmayı Sevme Alt Boyutunun, Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	91	21.37	4.63	.48	3.04	.02	3>1
(2)Ortaokul	64	21.81	4.40	.55			
(3)Lise	103	23.30	4.66	.45			
(4)Üniversite	122	22.46	4.85	.43			
Toplam	380	22.32	4.71	.24			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Tablo 17’de görüldüğü üzere öğrencilerin çalışmayı, araştırmayı sevme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$).

Babası lise mezunu olanların çalışmayı, araştırmayı sevme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri babası ilkokul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 17).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, kendine güvenme alt boyutunun, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Kendine Güvenme Alt Boyutunun, Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	91	24.68	6.33	.66	6.53	.00	4>1
(2)Ortaokul	64	26.06	5.90	.73			4>2
(3)Lise	103	27.11	5.51	.54			
(4)Üniversite	122	28.24	6.19	.56			
Toplam	380	26.71	6.13	.31			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin kendine güvenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Babası üniversite mezunu olanların kendine güvenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri babası ilkökul mezunu ve ortaokul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 18).

Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılığı

Öğrencilerin, genel Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin Genel Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	137	140.70	24.35	2.08	8.14	.00	4>1
(2)Ortaokul	85	144.23	27.62	2.99			4>2
(3)Lise	83	150.79	25.34	2.78			3>1
(4)Üniversite	75	157.54	24.08	2.78			
Toplam	380	147.02	25.98	1.33			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin genel Türkçe öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Annesi üniversite mezunu olanların genel Türkçe öz yeterlik düzeyleri annesi ilkökul mezunu olanlardan ve ortaokul mezunu olanlardan yüksektir; ayrıca annesi lise mezunu olanların genel Türkçe öz yeterlik düzeyleri annesi ilkökul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 19).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma alt boyutunun, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Ders Sürecine Yönelik Ön Yargılara Kapılma Alt Boyutunun, Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	137	53.73	11.06	.94	8.00	.00	4>1
(2)Ortaokul	85	53.80	13.37	1.45			4>2
(3)Lise	83	56.54	12.16	1.33			4>3
(4)Üniversite	75	61.33	9.91	1.14			
Toplam	380	55.86	11.97	.61			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin genel ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Annesi üniversite mezunu olanların ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri annesi lise, ortaokul ve ilkökul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 20).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, performans gösterme ve yardım etme alt boyutunun, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Performans Gösterme ve Yardım Etme Alt Boyutunun, Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	137	10.78	2.55	.21	5.57	.00	4>1
(2)Ortaokul	85	11.44	2.70	.29			
(3)Lise	83	11.56	2.60	.28			
(4)Üniversite	75	12.26	2.36	.27			
Toplam	380	11.39	2.61	.13			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin performans gösterme ve yardım etme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Annesi üniversite mezunu olanların performans gösterme ve yardım etme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri annesi ilkökul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 21).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme alt boyutunun, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Konuları Anlayamamaktan Korkma ve Endişelenme Alt Boyutunun, Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.

Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	137	29.08	6.96	.59	8.41	.00	4>1
(2)Ortaokul	85	29.56	8.41	.91			4>2
(3)Lise	83	32.13	6.24	.68			3>1
(4)Üniversite	75	33.48	5.70	.65			
Toplam	380	30.72	7.14	.36			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Annesi üniversite mezunu olanların konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri annesi ortaokul ve ilkökul mezunu olanlardan yüksektir; ayrıca annesi lise mezunu olanların da konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri annesi ilkökul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 22).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, Çalışmayı, Araştırmayı Sevme alt boyutunun, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Çalışmayı, Araştırmayı Sevme Alt Boyutunun, Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p
(1)İlkokul	137	21.62	4.68	.40	2.05	.10
(2)Ortaokul	85	22.91	4.79	.53		
(3)Lise	83	22.98	4.74	.52		
(4)Üniversite	75	22.18	4.54	.52		
Toplam	380	22.32	4.71	.24		

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Tablo 23'te görüldüğü üzere öğrencilerin çalışmayı, araştırmayı sevme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin, kendine güvenme alt boyutunun, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin varyans analizi yapılmış ve bulgular tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin, Kendine Güvenme Alt Boyutunun, Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılığına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	S.D.	S.E.	F	p	Farkın Kaynağı
(1)İlkokul	137	25.48	6.02	.51	4.14	.00	4>1
(2)Ortaokul	85	26.50	6.22	.67			
(3)Lise	83	27.56	5.64	.62			
(4)Üniversite	75	28.28	6.35	.73			
Toplam	380	26.71	6.13	.31			

İlkokul: 1, Ortaokul: 2, Lise:3, Üniversite:4

Öğrencilerin kendine güvenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Annesi üniversite mezunu olanların kendine güvenme boyutuna ilişkin Türkçe öz yeterlik düzeyleri annesi ilkokul mezunu olanlardan yüksektir (Tablo 24).

Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin Okul Dışı Yardım Almalarına Göre Farklılığı

Öğrencilerin, Türkçe öz yeterlik düzeylerinin ve alt boyutlarının, okul dışında yardım almalarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t-testi yapılmış ve bulgular tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin Türkçe Öz Yeterlik Düzeylerinin ve Alt Boyutlarının Okul Dışı Yardım Almalarına Göre Farklılığına İlişkin T-Testi Sonuçları

Faktörler	Yardım	N	S.D.	S.E.	$\bar{X}$	t	p
(1)Ders Sürecine Yönelik Ön Yargılara Kapılma	Evet	197	11.58	.82	57.41	2.65	.48
	Hayır	183	12.23	.90	54.16		
(2)Performans Gösterme ve Yardım Etme	Evet	197	2.52	.18	11.90	3.90	.64
	Hayır	183	2.60	.19	10.87		
(3)Konuları Anlayamamaktan Korkma ve Endişelenme	Evet	197	7.07	.50	31.06	.96	.52
	Hayır	183	7.25	.53	30.35		
(4)Çalışmayı, Araştırmayı Sevme	Evet	197	4.58	.32	23.02	3.02	.62
	Hayır	183	4.74	.35	21.57		
(5)Kendine Güvenme	Evet	197	5.96	.42	27.65	3.08	.80
	Hayır	183	6.14	.45	25.73		
Toplam	Evet	197	26.03	1.85	151.06	3.16	.84
	Hayır	183	25.33	1.87	142.69		

Tablo 25'te görüldüğü üzere öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri tüm boyutlar açısından ders öğretmeni dışında yardım alma durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Sonuç ve Tartışma

Sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi öz yeterlik düzeylerini incelemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmadan ulaşılan sonuçlar aşağıda tartışılarak sunulmuştur:

Araştırmada öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri 39 maddeden oluşan ölçekle ölçülmüştür. 39 maddeden sadece 3 maddeye bazen yanıtı veren öğrenciler, 1 maddeye her zaman ve kalan diğer 35 maddeye çoğunlukla yanıtını vermişlerdir. Bu veriler öğrencilerin yüksek düzeyde Türkçe öz yeterlik düzeyinde olduklarını göstermektedir. Türkçe öz yeterlik düzeylerine ilişkin yapılan araştırmalarda okuma, anlama, yazma gibi sadece tek alana yoğunlaşıldığı, bu araştırmada olduğu gibi tüm Türkçe dersine yönelik bir araştırmanın yapılmadığı gözlenmiştir. Araştırma verileri de bu doğrultuda tartışılmıştır. İnnalı ve Aydın (2014) sekizinci sınıf öğrencilerinin okur öz yeterliği konusunda kendilerini iyi düzeyde gördüklerini saptamıştır. Benzer bir araştırmayı da Uçgun (2014) yapmıştır. Söz konusu araştırmada da 8. sınıf öğrencilerinin okur öz yeterlik düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Demir (2014) ortaokul (6, 7, 8) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin anlam yapısına ilişkin öğrencilerin öz yeterliliklerini yüksek düzeyde olduğunu saptamıştır. Araştırmalardan ulaşılan sonuçlar bütünsel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin Türkçe dersine yönelik öz yeterliliklerinin yüksek, diğer bir ifade ile yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme düzeyi kız öğrencilerde erkek öğrencilerden daha fazladır. Diğer boyutlara ilişkin kız ve erkek öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri birbirlerine benzer düzeydedir. Konuyla ilgili literatüre bakıldığında ise araştırma sonuçlarıyla örtüşmeyen erkek öğrencilerin lehine anlamlı sonuçlara ulaşan araştırmalar olduğu gibi (Korkut ve Akkoyunlu, 2008) örtüşen şekilde kız öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Baş ve Şahin, 2012; Demir, 2014). Diğer taraftan öz yeterlik düzeyinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşan araştırma sonuçlarına da ulaşılmaktadır (Seçkin ve Başbay, 2013; Altunçekiç, Yaman ve Koray, 2005; Azar, 2010).

Öğrencilerin eğitim gördükleri okula göre Türkçe öz yeterlik düzeyleri incelendiğinde Çalışmayı, Araştırmayı Sevme(4) boyutu dışında farklılık bulunmaktadır. Özel okullarda eğitim gören öğrencilerin Türkçe öz yeterlik düzeyleri kenar mahalle/ilçe okullarında eğitim görenlerden yüksek, merkezdeki okullarda eğitim görenlerin de kenar mahalle/ilçe okullarında eğitim görenlerden yüksektir. Literatüre bakıldığında okul türünün değişken olarak ele alındığı çalışmaya rastlanılmamıştır. Fakat çıkan bu sonuçlardan okul türüne göre öğrencilerin öz yeterliliğinin farklılık gösterdiği, özel okullarda eğitim gören öğrencilerin öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre Türkçe öz yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılaşmalar saptanmıştır. Buna göre; babası üniversite mezunu olan öğrencilerin babası ortaokul ve ilkokul mezunu olan öğrencilere göre Türkçe öz yeterlik düzeyleri daha fazladır. Aynı zamanda babası lise mezunu olanların da babası ilkokul mezunu ve ortaokul mezunu olan öğrencilere göre Türkçe öz yeterlik düzeyleri daha fazladır. Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında da babanın eğitim düzeyinin çocukların öz yeterlik düzeylerinde etkili olduğu, babanın eğitim düzeyi yükseldikçe, çocukların öz yeterlik düzeyleri de yükselmektedir (Özgen ve Bindak, 2011; Demir 2014). Öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre Türkçe öz yeterlik düzeylerini belirleyen boyutlardan Çalışmayı, Araştırmayı Sevme alt boyutu dışında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların olduğu saptanmıştır. Buna göre annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin, annesi ilkokul mezunu ve ortaokul mezunu olanlara göre Türkçe öz yeterlik düzeyleri daha yüksektir. Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında da annenin eğitim düzeyinin çocukların öz yeterlik düzeylerinde etkili olduğu, annenin eğitim

düzeıı yükseldikçe, çocukların öz yeterlik düzeyleri de yükselmektedir (Özgen ve Bindak, 2011; Demir 2014).“Anne ve babanın eğitim durumu öğrencilerin öz-yeterliliklerinin gelişimi açısından önemlidir. Anne ve babasının eğitim seviyesi düşük olan öğrencilerin öz-yeterliliklerinin gelişimi de yeterli olmamaktadır”. (Çetin, 2009: 140).

Öğrencilerin ders öğretmeni dışında yardım alma durumlarına göre Türkçe öz yeterlik düzeylerinde farklılık bulunmamıştır. Ders öğretmeni dışında yardım alan ve almayan öğrencilerin Türkçe öz yeterlikleri birbirlerine benzer düzeydedir. Literatürde ders dışında yardım alma değişkeni açısından öğrencilerin öz yeterlik düzeyine bakan araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bir karşılaştırılma yapılamazken, ders dışı yardım almanın beklenenin aksine öz yeterlik düzeyine etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe öz yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Fakat çıkan sonuçlar araştırma örneklemiyle kısıtlı olup genelleme yapılamamaktadır. Daha genel verilere ulaşabilmek için, araştırmanın benzerlerinin daha fazla örneklem üzerinde gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Diğer taraftan okul türü değişkenine göre öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin farklılaşmasının okullarda verilen eğitimin kalitesi, veli özellikleri vb. değişkenlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu yönde araştırmalar yapılabilir. Ayrıca ders öğretmeni dışında yardım almanın Türkçe öz yeterlik düzeyinde farklılaşmaya neden olmadığı düşünüldüğünde diğer derslere yönelik de bu değişken ele alınarak, durumun sadece Türkçe öz yeterliğe ilişkin olup olmadığı da ortaya çıkarılabilir.

Kaynakça

- Altunçekiç, A., Yaman, S. ve Koray, O. (2005). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (Kastamonu ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (1), 93-102.
- Azar, A. (2010). Ortaöğretim fen bilimleri ve matematik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik inançları. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (12), 235-252.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Baş, G. ve Şahin, C. (2012). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ve yazma eğilimleri ile Türkçe dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişki. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7 (3), 555-572.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (21.Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Çetin, B. (2009). Yeni ilköğretim programı (2005) uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5.sınıf öğrencilerinin öz-yeterliliklerine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 30-141
- Demir, S. (2014). *Ortaokul (6, 7, 8) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin anlam yapısı ile bunlara ilişkin öğretmen görüşleri ve öğrencilerin özyeterlik algıları*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durukan, E. ve Maden, S. (2012). Türkçe dersi özyeterlik algısı ölçeği (TDÖAÖ): güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 164-173.
- Ekici, G. (2005). Biyoloji özyeterlik ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 85-94.
- Erktin, E. ve Ader, E. (2004). Sınavda öğrencilerin başarısını neler etkiliyor?. *Cumhuriyet Gazetesi*, 894, 21.
- İnnalı, H. Ö. ve Aydın, İ. S. (2014). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okur öz yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Studies*, 9 (9), 651-682.
- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2001). İşbirliğine dayalı fen öğretiminin öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeylerine etkisi. *IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Karasar,N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (30.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1995). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi

- Korkut, E. ve Akkoyunlu, B. (2008). Yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 178- 188.
- Önkaş, N. A. (2008). Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı ve kalıcı öğrenme. *8th. International Educational Technology Conference* (ss.811-816). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Özgen, K. ve Bindak, R. (2011). Lise öğrencilerinin matematik okuryazarlığına yönelik öz-yeterlik inançlarının belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (2), 1073-1089
- Özonat, Z. (2015). Sekizinci sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlik algıları. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 207-220.
- Sapancı, M. (2010). *Güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin bilişüstü farkındalık düzeyleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Seçkin, A. & Başbay, M. (2013). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8 (8), 253- 270.
- Sever, S. (1998). Dil ve iletişim (etkili yazılı ve sözlü anlatım). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 31 (1), 51-66.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Snyder, C., R. & Lopez S. (2002). *Handbook of positive psychology*. Oxford University Press US.
- Tschannen-Moran, M. & Johnson, D. (2011). Exploring literacy teachers' self-efficacy beliefs: potential sources at play. *Teaching and Teacher Education*, 27 (4), 751-761.
- Yıldırım, F. ve İlhan, İ. Ö. (2010). Genel özyeterlilik ölçeği türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21 (4), 301-308.
- Yıldız, M. (2013). Okuma motivasyonu, akıcı okuma ve okuduğunu anlamının beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarındaki rolü. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (4), 1461-1478.